

PRVÁ KAPITOLA

Gunn sa z diaľky díval na vozidlá zaparkované na okraji cesty. Nízka a neporušená obloha sa valila z oceánu, bola modročierne, zadumaná, akoby pomliaždená. Na predné okno mu fŕkali prvé kvapky dažďa a prerušovaný pohyb stieračov ich rozmazával. Ocelovosivú hladinu oceána z výrazňovali biele špičky lámucich sa dvadsaťpäť- až štyridsaťcentimetrových vln a osamelé modré blikajúce svetlo z majáka na policajnom aute pri sanitke pohlcovala rozľahlá krajina.

Za vozidlami sa v dedine Siader pred tunajším zvyčajným počasím unavene a v očakávaní chúlili nahrubo omietnuté domy, zvyknuté na jeho neúnavné útoky. Horizont nenarúšal ani jediný strom. Len rad hnilých plotových kolov popri ceste a hrdzavé zvyšky traktora a áut na opustenom dvore. Na mizerných kríkoch sa ukazovali odvážne zelené výhonky, tvrdohlavými koreňmi sa pridržovali tenučkej vrstvy pôdy v predtuche lepších dní a more páperníkov širokolistých sa ohýbalo.

Gunn zaparkoval pri policajnom aute a vystúpil, okamžite sa doňho zaprel poryv vetra. Husté čierne vlasy sa mu zo špičky na zvráskavenom čele rozrastali dozadu a ihneď vystrelili do vzduchu. Rýchlo si k telu pritiahol čiernu prešivanú vetrovku. V duchu si nadával, že nepomyslel na to, aby si obul hrubé topánky. Spočiatku postupoval po mäkkej zemi veľmi opatrne, pokým neucítil, ako mu chladná blatová voda preniká do topánok a presakuje cez ponožky.

Došiel k prvej rašelinovej priekope a postupoval po chodníčku na jej vrchu, vyhýbal sa kopám takmer uschnutého paliva. Policajti zatĺkli do mäkkej pôdy kovové tyče, aby miesto nálezu vyznačili modro-bielymi páskami, vo vetre sa mihali, vrteli a šušťali. Z najbližších hospodárskych domov na okraji útesov, necelý kilometer od neho, mu do nosa udrel pach rašelinového dymu.

Zopár ľudí stálo okolo tela, takmer sa zapierali do vetra. Sanitári vo výraznom žltom oblečení čakali na pokyn, aby ho odniesli a policajti v čiernych nepremokavých plášťoch a károvaných čiapkach sa tvárili, akoby ich nič na svete nemohlo prekvapiť. Až doteraz.

Bez slova sa rozostúpili a nechali Gunna prejsť. Uvidel súdneho lekára, skláňal sa nad telom a prstami v latexových rukaviciach jemne oprašoval pomrvenú rašelinu. Len čo vycítil, že nad ním ktosi stojí, zdvihol hlavu a Gunn až vtedy zazrel hnedú, vetrom ošľahanú pokožku mŕtveho človeka. Zamračil sa. „Je... farebný?“

„Farebný nie, len zafarbený od rašeliny. Podľa mňa ide o belocha. Veľmi mladého. Možno nemal ani dvadsať rokov. Klasické močiarne telo, takmer dokonale zachované.“

„Už ste také videli?“

„Nevidel, ale čítal som o nich. Vietor privieva z oceánu soľ, čím umožňuje, aby sa tu darilo rašelinisku. A keď korene odhnijú, vytvorí sa kyselina, a tá zachová telo takmer také, akoby ste ho uložili do octového nálevu. Telesné orgány by mal mať úplne inertné.“

Gunn s neskrývanou zvedavosťou civel na takmer mumifikované pozostatky. „Ako zomrel?“

„Všetko nasvedčuje tomu, že násilne. V oblasti hrudníka má niekoľko bodných rán a podrezali mu aj hrdlo, ale len patológ

definitívne určí príčinu smrti.“ Vstal a stiahol si rukavice. „Radšej ho odtiaľto odvezte, kým nezačne pšať.“

Gunn prikývol, ale nemohol odtrhnúť oči od mladej tváre uväznenej v rašeline. Hoci sa jej črty trochu scvrkli, každý, kto naňho pozrie, ho spozná aj dnes. Rozložilo sa len mäkké, exponované tkanivo očí. „Ako dlho tu leží?“

Lekárov smiech sa rozplynul vo vetre. „Ktovie? Stovky rokov, možno tisícky. Na presnú odpoveď sa spýtaj odborníka.“

DRUHÁ KAPITOLA

Nepotrebujem hodiny, aby som vedel, koľká odbila. Pripadá mi čudné, že hnedá škvrna na strope ráno zbledne. Vedie cez ňu prasklina, po nej sa rozťahuje kryštalická pleseň a zdá sa mi ešte belšia. Rovnako je čudné, že sa vždy zobudím v tú istú hodinu. Nie preto, že svetlo preniká do izby po okrajoch závesov, lebo v tomto ročnom období máme tmu len zopár hodín. Asi mám v sebe vnútorné hodiny. Nečudo, veď toľké roky som vstával za svítania, aby som podojil kravy a vykonal všetky nevyhnutné každodenné práce. Ale už ich mám za sebou.

Celkom rád si obzerám škvrnu na strope. Neviem prečo, ale ráno mi pripomína pekného koňa, je osedlaný a čaká, aby ma na chrbte odviezol do svetlejšej budúcnosti. Kým v noci, keď sa zošerí, nadobúda iný vzhľad. Mení sa na rozbesnenú a rohatú príšeru, pripravenú odniesť ma do temnoty.

Počujem, že sa otvárajú dvere, otočím sa a zazriem ženu, stojí predo mnou. Zdá sa mi akási povedomá, ale neviem ju presne zaradiť. Kým neprehovori.

„Ach, Tormod...“

Samozrejme. Mary. Jej hlas by som spoznal všade. Nechápe, prečo sa tvári tak smutno. A vidím na nej ešte čosi, čo jej skrúca kútiky úst nadol. Čosi ako znechutenie. Viem, kedysi ma veľmi ľúbila, ale nie som si istý, či som ju dakedy tiež mal rád.

„Čo ti je, Mary?“

„Zase si sa vyondial do postele.“

V tej chvíli zápach zacítim aj ja. Z ničoho nič. Takmer ma premôže. Prečo som si ho nevšimol skôr?

„Prečo si nevstal a nešiel na záchod?“

Nechápem, z čoho ma obviňuje. Neurobil som to naschvál. Len čo odtiahne prikrývku, zápach zosilnie a okamžite si na ústa priloží ruku.

„Vstaň,“ prikáže mi. „Musím prezliecť posteľ. Choď do kúpeľne, vyzleč si pyžamo a osprchuj sa.“

Prehodím si nohy cez okraj postele a počkám, kým mi pomôže vstať. Nebýval som veru nikdy taký mľandracec. Vždy som sa hrdil silou. Spomínam si, ako si raz pri starej ovčej ohrade vytkla členok, keď sme zháňali zvieratá na strihanie. Nemohla chodiť, tak som ju odniesol až domov. Vyše tri kilometre, hrozne ma boleli ruky, ale ani slovom som sa nepostažoval. Prečo si na to nikdy nespomenie?

Vari nevidí, aká je táto situácia pre mňa ponižujúca? Odvrátim hlavu, aby nezbadala, že sa mi v očiach zbiehajú slzy, uvedomím si, ako zúrivo žmurkám, aby som ich zahnal. Zhlboka sa nadýchnem. „Donald Duck.“

„Aký Donald Duck?“

Pozriem na ňu a takmer sa scvrknem pred plameňmi hnevu, čo jej sršia z očí. Naozaj som vyslovil Donald Duck? Ale toho som nemohol mať na mysli. Neviem si spomenúť, čo som chcel povedať. Tak znovu rázne zopakujem. „No predsa Donald Duck.“

Takmer surovo ma vytiahne na nohy a potisne k dverám. „Zmizni mi z očí!“

Prečo sa tak hnevá?

Ťarbavo prejdem do kúpeľne a zhodím zo seba pyžamo. Kam vravela, že ho mám položiť? Hodím ho na podlahu a pozriem do zrkadla. Hľadá na mňa starec, má zopár riedkych bielych

vlasov a najbelasejšie oči. Na okamih zaváham, lebo ho nepoznám, otočím sa a vyzriem oknom ponad úrodnú pôdu na pobrežie. Dívam sa, ako vietor ovciam strapatí hustý zimný kožuch, pasú sa na sladkoslanej tráve, ale nepočujem ich. Nepočujem ani oceán, čo sa láme na brehu. Pekná biela besnejúca a spenená morská voda plná piesku.

Na vine budú zdvojené okná. Na farme sme také niečo nikdy nemali. Tam ste vedeli, že žijete, keď vám vietor hvízdal cez okenné rámy a sfukoval rašelinový dym do komína. Tam sme mali izbu, kde sa dalo dýchať i žiť. Tu sú izby veľmi malé, zapečatené pred svetom. Akoby človek žil v bubline.

Zo zrkadla na mňa znovu hľadí stavec. Usmejem sa a aj on sa usmeje. Samozrejme, po celý čas som tušil, že som to ja. A rád by som vedel, ako sa dnes darí Petrovi.

TRETIA KAPITOLA

Už sa zotmelo, keď Fin zhasol svetlo, ale slová mu naďalej zostali vypálené do sietnice. V tme sa pred nimi nedalo ujst'.

Okrem Moninej mal ešte dve svedecké výpovede. Ani jeden svedok však nemal toľko duchaprítomnosti, aby si všimol poznávaciu značku. Neprekvapovalo ho, že si ju nevšimla Mona, lebo vozidlo ju vyhodilo do vzduchu, tvrdo a bolestivo dopadla na kapotu a na predné okno. Vzápätí ju odhodilo nabok a niekoľko ráz sa pregúľala po tvrdom asfaltovom povrchu. Hotový zázrak, že sa vážnejšie nezranila.

Robbie mal nižšie ťažisko a auto ho zvalilo pod kolesá.

Zakaždým, keď si prečítal tieto slová, predstavil si, že bol na mieste činu a nehodu videl. Zakaždým sa ho zmocnil závrat a dvíhal sa mu žalúdok. Obraz nosil ustavične v hlave a bol taký živý, akoby išlo o skutočnú spomienku. Rovnako aj vodičovu tvár, ako ju opísala Mona. Zazrela ju za volantom a veľmi jasne sa vtlačila do jej pamäti, hoci ju zrejme zazrela len letmo. Muž v stredných rokoch, popolavé vlasy. Na tvári dvoj až trojdňové strnisko. Nemohla ho vidieť. A predsa o ňom nikdy nezapochybovala. Dokonca sedela s policajným kresličom, aby urobil portrét podľa jej opisu. Tvár, čo zostala v spise, tvár, čo ho v snoch aj po deviatich mesiacoch prenasleduje.

Prevrátil sa na druhú stranu a v márnom čakaní na spánok zavrel oči. Okná v hotelovej izbe za závesom nechal dokorán, otvoril ich, aby dnu pustil vzduch, ale zároveň aj hukot

premávky na Ulici princov. Pritiahol si kolená k hrudi, lakte pritisol k bokom a na hrudnej kosti zopäl ruky ako modliaci sa plod.

Zajtra sa skončí všetko, čo poznal po väčšinu svojho dospelého života. Všetko, čím bol, čím sa stal a mal stať. Ako pred mnohými rokmi, keď mu teta oznámila, že mu zomreli rodičia a prvý raz vo svojom krátkom živote sa cítil vyslovene a úplne sám.

Denné svetlo mu neprinieslo úľavu, len tiché rozhodnutie za každú cenu prežiť tento deň. Od edinburských mostov pofukoval teplý vetriäk, do záhrad pod zámkom dopadali slnečné lúče v čudсных vzoroch a posúvali sa po nich. Fin si rázne razil cestu rozvraveným davom v ľahkej jarnej móde. Táto generácia už zabudla na varovanie starších: *až do konca mája neodkladaj teplé zimné oblečenie*. Nikdy sa mu nevidelo spravodlivé, že život iných ľudí prebiehal ako predtým, po starom. Ale na druhej strane, kto uhádne bolesť za maskou normálneho správania? Alebo inak, kto vie, aký zmätok sa skrýva za ich fasádou?

Na Nicholsonovej ulici sa zastavil v prevádzke, kde si dal urobiť niekoľko fotokópií. Stránky si vložil do koženej aktovky a zamieril na Ulicu svätého Leonarda do centrály Policajnej divízie A, kde strávil väčšinu z posledných desiatich rokov. Pred dvoma dňami si na rozlúčkovej slávnosti v krčme na Lothianovej ceste vypil s hŕstkou bývalých kolegov. Pochmúrnu rozlúčku poznačili hlavne spomienky a ľútosť, ale aj trocha ozajstnej dobrej nálady.

Zopár kolegov mu na chodbe kývlo hlavou. Iní mu podali ruku. Pri svojom pracovnom stole pobudol len pár minút, kým si uložil osobné veci do kartónovej škatule. Melancholic-

ké zbytočnosti nazhromaždené počas nepokojného pracovného života.

„Fin, odovzdaj mi služobný preukaz.“

Obrátil sa. Hlavný inšpektor Black pôsobil tak trochu ako sup. Ustavične hladný a v strehu. Prikývol a podal mu kartičku.

„Mrzí ma, že odchádzaš,“ prehodil Black, ale vôbec sa netváril, že by ho niečo mrzelo. Nikdy nepochyboval o Finových schopnostiach, iba o jeho angažovanosti. A až teraz, po toľkých rokoch, si Fin napokon musel priznať, že Black mal pravdu. Obaja vedeli, že je dobrý policajt, len Finovi dlhšie trvalo, kým si uvedomil, že si nevybral to pravé remeslo. Musel zomrieť jeho syn Robbie, aby to konečne pochopil.

„Zo záznamov viem, že pred tromi týždňami si vzal spis o dopravnej nehode, pri ktorej zomrel tvoj syn a vodič z miesta činu ušiel.“ Black sa odmlčal, možno čakal na potvrdenie svojich slov. Keď neprichádzalo, dodal: „Mal by si ho vrátiť.“

„Samozrejme.“ Z aktovky vytiahol spis a hodil ho na stôl. „Už ho zrejme beztak nik neotvorí.“

Black prikývol. „Pravdepodobne nie.“ Zaváhal. „Fin, je na čase, aby si ho uzavrel aj ty. Bude ťa len ustavične vnútorne zožírať a pohnojí ti zvyšok života. Priateľ môj, radím ti, zabudni naň.“

Fin sa mu nedokázal pozrieť do očí. Zdvihol škatuľu so svojimi vecami. „Nemôžem.“

Vonku prešiel za budovu a otvoril veko na veľkej zelenej recyklačnej odpadovej nádobe, aby do nej vysypal obsah kartónovej škatule a potom ju napchal za ním. Nič z toho už nepotreboval.

Chvíľu postál, zahľadel sa do okna, odkiaľ tak často sledoval slnko, dážď i sneh, keď sa prehánali po zatienených svahoch

štyridsaťpäť metrových útesov v edinburskom Kráľovskom parku. Po všetky ročné obdobia všetkých premárnených rokov. Vyšiel na Ulicu svätého Leonarda, aby zastavil taxík.

Taxík ho vysadil v starom meste na strmej uličke vydláždenej mačacími hlavami, tesne pod Katedrálou svätého Gilesa a zbadal Monu. Čakala naňho na Parlamentnom námestí. Ešte vždy mala na sebe hrubé sivé oblečenie, takmer sa strácala medzi klasickou architektúrou týchto Atén severu, medzi pieskovcovými budovami, sčernenými časom a dymom. Predpokladal, že odráža jej náladu. Netvárila sa len sklúčene, ale očividne aj pobúrene.

„Ideš neskoro.“

„Prepáč.“ Chytil ju pod pazuchu a ponáhľali sa po opustenom námestí, prechádzali pod oblúkmi medzi vysokými stĺpmi. Premýšľal, či si jeho meškanie len podvedome nevymyslela. Ani nie tak z nechoty zabudnúť na minulosť, ako zo strachu z neznámeho, z toho, že opúšťa bezpečný, príjemný manželský prístav a do budúcnosti sa už musí vydať sama.

Keď vstupovali do portálu bývalého škótskeho parlamentu, pozrel na manželku. Kedysi v ňom sedávali majitelia pôdy a kupci, kým nepodľahli úplatkom od Angličanov. V únii mali zastupovať ľudí, ale keďže ju nechceli, zapredali ich. Aj Fin s Monou žili vo výhodnej únii, v priateľskom vzťahu bez lásky. Poháňalo ho príležitostné milovanie a pohromade ich držala len spoločná láska k synovi, ale teraz bez Robbieho sa končil na súde. Rozvodom. Spečatí ho kus papiera a uzatvorí šestnásťročnú kapitolu ich života.

Všimol si jej ubolenú tvár a všetky životné žiale sa vrátili, aby ho prenasledovali.

Nakoniec stačilo len pár minút, aby odhodili všetky spoločné roky do odpadkového koša histórie. Dobré i zlé časy. Nezh-

dy, smiech i nevále. A už znovu sa vynorili na žiarivom slnku, čo sa rozlievalo po mačacích hlavách. Z okolitých ulíc k nim doliehal hukot premávky. Životy iných ľudí plynuli popri nich, no ich už pokročil od prerušenia k zastaveniu. Stáli ako nehybné postavy uprostred filmu o cestovaní v čase a zvyšok sveta sa veľkou rýchlosťou víril a hemžil okolo nich.

Po šesnástich rokoch sa znovu stávali cudzími ľuďmi, nevedeli, čo si majú povedať, len dovidenia a takmer sa báli vysloviť slovo nahlas napriek papieru, čo držali v rukách. Lebo čo ešte zostane po jeho vyslovení? Fin otvoril koženú aktovku, aby do nej vložil súdne rozhodnutie, no vypadli mu z nej rozmnožené kópie v béžovom obale a rozsypali sa mu pri nohách. Rýchlo sa zohol, aby ich pozbieral a Mona si čupla, aby mu pomohla.

Keď vzala niekoľko listov do ruky, uvedomil si, že k nemu otočila hlavu. Na prvý pohľad jej muselo byť jasné, o čo ide. Medzi papiermi bolo aj jej svedectvo. Niekoľko stovák slov, opísali ukončený život a stratený vzťah. Skica tváre načrtnutá podľa jej opisu. Finova posadnutosť. Nepovedala nič. Vstala, podala mu ich a dívala sa, ako si ich vkladá do aktovky.

Keď došli na ulicu a rozlúčeniu sa už dlhšie nedalo vyhnúť, spýtala sa: „Zavoláme si niekedy?“

„A je to potrebné?“

„Asi nie.“

V tých niekoľkých slovách sa všetko, čo za tých šesnásť rokov investovali jeden do druhého, spoločné skúsenosti, radosť i bolesť, navždy stratilo ako snehové vločky v rieke.

Pozrel na ňu. „Čo urobíš, keď predáme dom?“

„Vrátim sa do Glasgowu. Na chvíľu zostanem pri otcovi.“ Oči sa im stretli. „A ty čo?“

Pokrčil plecami. „Neviem.“